

ΡΑΔΙΟΤΕΧΝΙΚΑ ΤΑ ΤΗΛΕΚΟΜΥΝΙΚΑΤΙ

УДК 621.317.361

В.Т. Ковальчук, пошукувач

П.М. Повідайко, к.т.н., доц.

Житомирський інженерно-технологічний інститут

ΜΕΤΟΔΙΧΝΑ ΠΟΧΙΒΚΑ ΑΜΠΛΙΤΥΔΝΟΓΟ ΜΕΤΟΔΥ ΠΕΛΕΝΓΥΑΝΝΑ ΡΑΔΙΟΧΥΒΙΛΙ ΝΕΒΕΡΤΙΚΑΛΗΝΟΙ ΠΟΛΥΡΙΑΖΑΤΙ

Виконаний розрахунок методичної похибки пеленгування радіохвиль непертикальної поляризації для амплітудного методу пеленгування.

Πρйняті пеленгатором радіохвилі можуть мати або лінійну (у тому числі пертикальну і горизонтальну), або еліптичну (у тому числі кругову) поляризації. До лінійно-поляризованих радіохвиль відносяться ті, в яких різниця між фазами пертикальної та горизонтальної складових дорівнює 0° (або 180°), а до еліптично-поляризованих – всі інші. При цьому під пертикально-поляризованими розуміють радіохвилі, горизонтальна складова електричної напруженості в яких або відсутня, або мізерно мала, у порівнянні з пертикальною складовою, а під горизонтально-поляризованими – протилежні. У радіохвиль з круговою поляризацією пертикальна і горизонтальна складові однакові, а різниця між їхніми фазами складає 90° (або 270°).

Відомі пристрої радіопеленгування, в залежності від використовуваних параметрів прийнятих хвиль, можна поділити на амплітудні, фазові, амплітудно-фазові та стробові (за поточними значеннями) [1–9].

Μετα данοї ροβοτι – визначення методичної похибки амплітудного методу пеленгування радіохвиль непертикальної поляризації.

Αμπλιτυδινη μετοδο πеленгування реалізується радіопеленгатором, антена система якого складається зі сполучених в одному фазовому центрі двох направлених пертикальних взаємо-перпендикулярних магнітних диполів (рамок) і одного ненаправленого пертикального електричного диполя (штиря) [10]. ΟρIENTATION направленої першої рамки “Πίβνιχ – Πίβδην”, другої – “Схід – Захід”. Γεομετριχні ροζміри диполів d , по зрівнянню з довжиною радіохвиль λ , такі, що $\pi d \leq \lambda$.

На виходах вищевказаних рамок і штиря під дією пертикально-поляризованих радіохвиль від джерела радіовипромінювання (ДРВ), що пеленгується, виникають сигнали, які описуються системою рівнянь:

$$\begin{aligned} U_{\rho\pi\pi} \{ \omega t \} &= K_{\rho} E_{\epsilon} \cos \alpha \cdot \sin(\omega t + \varphi_{\epsilon}); \\ U_{\rho\sigma\zeta} \{ \omega t \} &= K_{\rho} E_{\epsilon} \sin \alpha \cdot \sin(\omega t + \varphi_{\epsilon}); \\ U_{\psi} \{ \omega t \} &= K_{\psi} E_{\epsilon} \cos \beta \cdot \cos(\omega t + \varphi_{\epsilon}), \end{aligned} \tag{1}$$

де $U_{\rho\pi\pi} \{ \omega t \}, U_{\rho\sigma\zeta} \{ \omega t \}$ – поточні значення сигналів з круговою частотою ω в момент часу t на виходах пертикальних рамок “Πίβνιχ – Πίβδην” та “Схід – Захід” відповідно;

$U_{\psi} \{ \omega t \}$ – поточні значення сигналів з круговою частотою ω в момент часу t на виході пертикального штиря;

K_{ρ}, K_{ψ} – коефіцієнти передачі сигналів, що приймаються рамками і штирем;

$E_{\epsilon}, \varphi_{\epsilon}$ – відповідно амплітудне значення і початкова фаза напруженості електричного поля радіохвилі, що приймається;

α, β – кути приходу радіохвилі в горизонтальній та пертикальній площинах відповідно.

Розв’язок системи (1) відносно α дає такий результат:

$$\alpha = \arctg \left(\frac{A_{\rho\sigma\zeta} \text{sign}(\varphi_{\rho\sigma\zeta} - \varphi_{\psi})}{A_{\rho\pi\pi} \text{sign}(\varphi_{\rho\pi\pi} - \varphi_{\psi})} \right), \tag{2}$$

де $A_{\rho\pi\pi}, A_{\rho\sigma\zeta}$ – амплітудні значення сигналів на виходах направлених пертикальних рамок “Πίβνιχ – Πίβδην” та “Схід – Захід” відповідно;

$(\varphi_{\rho\pi\pi} - \varphi_{\psi})$ і $(\varphi_{\rho\sigma\zeta} - \varphi_{\psi})$ – різниці фаз сигналів на виході пертикального штиря і на виходах направлених пертикальних рамок “Πίβνιχ – Πίβδην” та “Схід – Захід” відповідно;

$\text{sign}(U)$ – функція знаку розміру U , причому $\text{sign}(U) = +1$, якщо $U > 0$; $\text{sign}(U) = -1$, якщо $U < 0$ і $\text{sign}(U) = 0$, якщо $U = 0$.

© В.Т. Ковальчук, П.М. Повідайко, 2000

Πід дією непертикально-поляризованих радіохвиль від ДРВ, що пеленгується, на виходах вищевказаних рамок і штиря виникають сигнали, які описуються такою системою рівнянь:

$$\begin{aligned}
 U_{\rho\pi\pi} \{\omega t\} &= K_{\rho} (E_{\epsilon} \cos \alpha \cdot \sin(\omega t + \varphi_{\epsilon}) + E_{\epsilon} \sin \beta \cdot \sin \alpha \cdot \sin(\omega t + \varphi_{\epsilon})); \\
 U_{\rho\sigma\zeta} \{\omega t\} &= K_{\rho} (E_{\epsilon} \sin \alpha \cdot \sin(\omega t + \varphi_{\epsilon}) + E_{\epsilon} \sin \beta \cdot \sin \alpha \cdot \sin(\omega t + \varphi_{\epsilon})); \\
 U_{\omega} \{\omega t\} &= K_{\omega} E_{\epsilon} \cos \beta \cdot \cos(\omega t + \varphi_{\epsilon}),
 \end{aligned}
 \tag{3}$$

де $E_{\epsilon}, \varphi_{\epsilon}$ – відповідно амплітудне значення і початкова фаза електричної напруженості вертикальної складової прийнятих радіохвиль;

$E_{\epsilon}, \varphi_{\epsilon}$ – амплітудне значення і початкова фаза електричної напруженості горизонтальної складової прийнятих радіохвиль.

З урахуванням (3) можна визначити методичну похибку амплітудного методу пеленгування радіохвиль непертикальної поляризації в створових напрямках ($\alpha = 0^{\circ}, 90^{\circ}, 180^{\circ}, 270^{\circ}$):

$$\Delta_{\alpha} = \arctg(\operatorname{tg} Y_E \cdot \sin \beta) \cdot \operatorname{sign}(\cos \Psi),
 \tag{4}$$

де $Y_E = \arctg\left(\frac{E_{\epsilon}}{E_{\epsilon}}\right);$

$\Psi = \varphi_{\epsilon} - \varphi_{\epsilon}.$

Результати розрахунку методичної похибки, згідно з виразом (4), зведені в табл. 1 і відображені на рис. 1.

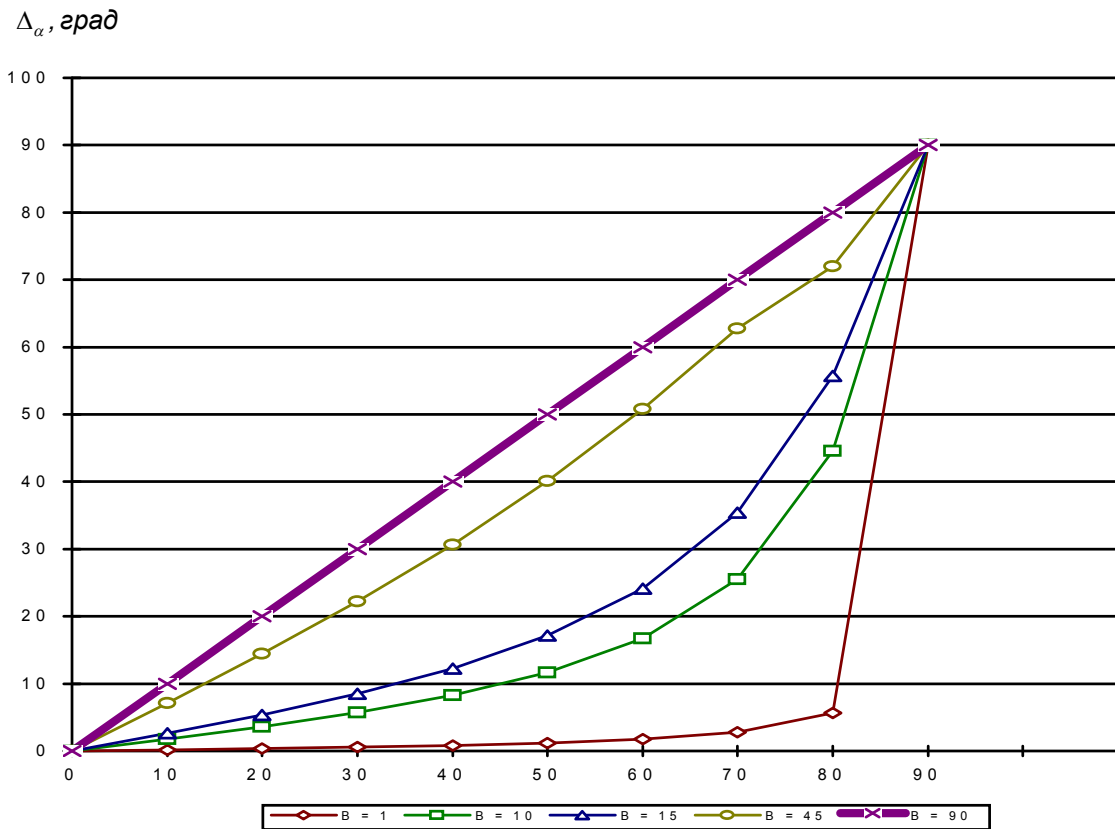

Рис. 1. Графік залежності методичної похибки пеленгування від значення Y_E

Ταβλίττα 1

Ρεζυλτάτι ροζαρχυκυ μετοδιχνύο ποχιβκι πελεγκυβαννυ

Y _E	Δ _α πρι sigr(cosΨ) = 1						
	β = 1°	β = 2°	β = 5°	β = 10°	β = 15°	β = 45°	β = 90°
0 (E _z = 0)	0	0	0	0	0	0	0
10	0,18	0,35	0,88	1,75	2,61	7,11	10
20	0,36	0,73	1,82	3,62	5,38	14,43	20
30	0,58	1,15	2,88	5,73	8,5	22,21	30
40	0,84	1,68	4,18	8,29	12,25	30,68	40
50	1,19	2,38	5,93	11,69	17,14	40,12	50
60	1,73	3,46	8,58	16,74	24,15	50,77	60
70	2,75	5,48	13,47	25,51	35,42	62,76	70
80	5,65	11,2	26,3	44,56	55,73	72	80
90 (E _θ = 0)	90	90	90	90	90	90	90

Οτρυμανύ ρεζυλτάτι μεχυτύ βυτυ βυκρυστάνύ δυα οτύνκι μεχυβυλτύστύ ζαστρυςυβαννυ ρύζνυκυ σχεμ πελεγκατορύβ, υκύ ρεαλύζυτύ αμπλύτυδνύυ μετοδι πελεγκυβαννυ ραδύοχυβυλ νεβερτυκαλύνη ούλαρυζατύνύ.

ΛΥΤΕΡΑΤΥΡΑ:

1. Βελοτσερκωβσκύ Γ.Β. Οςυβυ ραδυοτεχνύκы и ατυννυ. Χαсть 2: Ατυννυ. – Μ.: Ραδυο и σβυζύ, 1983. – 294 σ.
2. Βαρτανεσυαν Β.Α., Γοýχμαν Ε.Ш., Ρογατυκын Μ.И. Ραδυοπελεγκατύν. – Μ.: Βοενызδατ, 1966. – 248 σ.
3. Δολυχανοβ Μ.П. Ρασπρυστρανне ραδυοβυλν: Υεχβνυκ δυα βυζοβ. – Μ.: Σβυζύ, 1972. – 336 σ.
4. Δυλεβυч Β.Ε. и др. Θεορυτυκεσύε οςυβυ ραδυοοκατύν. – Μ.: Σοβ. ραδυο, 1964. – 434 σ.
5. Κυκεс И.С., Σταρυк Μ.Ε. Οςυβυ ραδυοπελεγκατύν. – Μ.: Σοβ. ραδυο, 1964. – 640 σ.
6. Μαρκοβ Γ.Т., Σαζοноβ Д.М. Ατυνнυ. – Μ.: Ενεργыя, 1975. – 528 σ.
7. Μεζын Β.К. Ραδυοπελεγκατύν. – Изд.-во ВАС, 1975.
8. Παλύη Α.И. Ραδυοελεκτρυννη βορυβ. – Изд. 2-е περераб. и доп. – Μ.: Βοенызδατ, 1989. – 350 σ.
9. Πεστρυακοβ Β.В., Κυζενκοβ Β.Д. Ραδυοτεχνύκεсýε σýστεμυ: Υεχβνυκ δυα βυζοβ. – Μ.: Ραδυο и σβυζύ, 1985. – 376 σ.
10. Κοβαλύчυк Β.Т., Ποβύδαýκο П.М. Βυβύρνε πελεγκυβανнυ ποβερχνεβυκ и προστορωβυκ ραδύοχυβυλ ζ βερτυκαλύνη ου γορызонταλύνη ούλαρυζατύνы ζα ύх ποτочнны ζначенны на οςυβυ φазοβύ σελεκτύν // Βύσνυκ ЖТТ. – 2000. – № 13 /Τεχνύκны науку. – С. 92–98.

ΚΟΒΑΛΥЧΥΚ Βαλερύη Ταδευшовыч – ποшукувач каφедры АУТС Жытомырскýο ίνженерно-τεχνολογύκного ίνστυтуу.

Ναυкувύ ίνтересы:

– дослыдженнυ в галузύ цыфровóй обробоы сгыналыв.

ΠΟΒύДАÝΚΟ Πετρο Μυχαýλοβυч – кандыдаτ τεχнύκнυк науκ, професορ каφедры АУТС, декан факультету ίνформατύνно-комп'υтернυк τεχнολογύк Жытомырскýο ίнженерно-τεχнολογύκного ίнστυтуу.

Ναυкувύ ίνтересы:

– дослыдженнυ в галузύ цыфровóй обробоы сгыналыв.

Ποδано 09.09.2000